

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ:
ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΛΜΑΤΖΗ

«Αφήσαμε την πολιτική να στελεχωθεί από...»

Επειδή δεν έχουμε εξασκηθεί στην αυτοκριτική, στρεφόμεστε εναντίον των πιο ευάλωτων

Της **ΟΛΓΑΣ ΣΕΛΛΑ**

Είναι και οι δύο από τους πιο ταλαντούχους συγγραφείς της γενιάς τους. Αλλά δεν μένουν απλώς στη γραφή. Είναι και ενεργά μέλη της κοινωνίας, δραστηριοποιούνται, μετέχουν, παίρνουν θέση. Σχικά με κόστος. Και ο καθένας με τον τρόπο του δανείζεται στοιχεία από την κοινωνική και την πολιτική επικαιρότητα και τα εντάσσει στη μυθοπλασία του. Με πιο άμεσο τρόπο ο Χρήστος Χωμενίδης, με πιο έμμεσο η Λένα Διβάνη. Και αυτή την περίοδο είναι στα βιβλιοπωλεία τα καινούργια τους βιβλία. «Ο κόσμος στα μέτρα του» (**Πατάκης**) είναι ο τίτλος του

νεποτισμίου, ο Χρήστος Χωμενίδης ήρθε από την Κέρκυρα, όπου μένει το τελευταίο διάστημα. Στο γεύμα έμαθα ότι εκτός από φίλοι οι δυο τους είναι και κουμπάροι, αφού η Λένα Διβάνη έχει βαφτίσει την κόρη του Χρήστου Χωμενίδη.

— Θέλω να σχολιάσετε τον τρόπο που χρησιμοποιούνται οι πνευματικοί άνθρωποι, ιδιαίτερα σε δύσκολους καιρούς, και να μου πείτε ποιος θα θέλατε να είναι ο ρόλος τους;

Λ.Δ. Προσωπικά αγανακτώ με το λαϊκό αίτημα «να σπάσουν τη σιωπή τους οι πνευματικοί άνθρωποι». Οποιοί τους αβάνουν, τους διακρίνουν, τους βρίζουν. Οι πνευματικοί άνθρωποι μιλάνε με τη δουλειά τους και ο καθένας στον χώρο του με την παρουσία που έχει. Και φυσικά μερικά από μας είναι πιο πολιτικοποιημένοι και μπορεί να ενεργοποιούνται σε κόμματα ή κινήματα. Σε κάθε περίπτωση, όμως, κακοποιούνται μέχρι στιγμής. Έχω το φρικτό παράδειγμα της Σώτης Τριανταφύλλου, που επειδή είχε άποψη και την υπερασπιζόταν αναγκάστηκε να αλλάξει όπτι. Και δεν έβγαλε μιά ανακοίνωση η Εταιρεία Συγγραφέων. Επομένως, αποφασίστε αγαπητό κοινό, θέλετε να σπάσουμε τη σιωπή μας; Δεν σας συμφέρουν πάντα αυτά που λέμε.

Χ.Χ. Εγώ νομίζω ότι πνευματικοί άνθρωποι είναι μόνο τα μέλη του. Δεν καταλαβαίνω γιατί δεν χρησιμοποιούν τον όρο διανοούμενος, καλλιτέχνης ή δημοσιογράφος. Γιατί προφανώς ο όρος πνευματικός άνθρωπος τους καλύπτει περισσότερο και τους βοηθάει να μας χρησιμοποιούν ως «μασκαριστά». Συμφωνώ με όσα είπε η Λένα και έχω να προσθέσω ότι απαίτηση ενός κομμάτι του κοινής γνώμης είναι ο πνευματικός άνθρωπος να είναι και καλός άνθρωπος με τη δική τους εντύπωση.

Λ.Δ. Βολικός θα έλεγα...

Χ.Χ. Ναι, βολικός. Να χαιδεύει αυ-

τάκια και να γαργάλει πατουσίτσες.

Λ.Δ. Νομίζω ότι αυτήν τη στιγμή η κοινωνία δεν έχει πραγματικά αίτημα αλλαγής. Μπορεί να έχει αίτημα να ξαναβρεί το προηγούμενο στάτους κβό και νομίζω ότι οι εκλεκτοί άνθρωποι, αν είναι υποψήφιοι, θα πάνε χαμένοι. Αυτούς τους λίγους εκλεκτούς δεν πρέπει να τους αφήσουμε να πάνε χαμένοι, πρέπει να τους προφυλάξουμε και να εμφανιστούν λίγο μετά, όταν ανακύψει το αίτημα της αλλαγής της κοινωνίας. Και τότε υπάρχει πεδίο δόξης γι' αυτούς που πραγματικά μπορούν να προσφέρουν.

Χ.Χ. Πάντως αυτήν τη στιγμή όποιος είναι βουλευτής αφοσιώνεται. Δεν θα κάνουμε δηλαδή τα «φαινόσημα» και θα βάλουμε τους ωραίους τύπους.

— Τελικά το Βούλι θα θέλατε; Λ.Δ. Η Βουλή που εύχομαι να έχουμε είναι Βουλή αξίων ανθρώπων από όποιους χώρους και αν προέρχονται, εκτός φυσικά από τους ακραίους και τους φασιστικούς χώρους. Βουλή ανθρώπων που θα καιρόνουν να τους δια οι ουδίσυποτες.

— Υπάρχουν τέτοιοι άνθρωποι; Λ.Δ. Υπάρχουν. Αλλά θέλει κόπο να τους αναγκάσεις. Γιατί δεν είναι ντενεκές να κάνουν θόρυβο.

Χ.Χ. Αφήσαμε την πολιτική ζωή να στελεχωθεί από τους κατιμάδες.

Λ.Δ. Επίσης, αν εμφανιστεί κάποιος σε δημόσια θέση, όπως πηγαίω εγώ στο Δ.Σ. της ΕΡΤ, θέλει αυτοθυσία και γερό στομάχι. Πρώτον, ο μισός κόρος μας με ρωτούσε πόσα λεφτά έπαρνα και όταν έλεγα τίποτα δεν το πιστεύουν και δεύτερον, με χλευάζαν όλα τα blogs. Στην πραγματικότητα ποιος μένει στη δημοσσία θέση και στην πολιτική; Αυτός που έχει λόγο. Εγώ γιατί να μείνω;

Χ.Χ. Υστερα από τόσα χρόνια στο κουμπέτι εξακολουθεί να με εκπλήσσει η κακία των ανθρώπων. Εφτασε να πει ένας τύπος στο twitter ότι πέθανε ο Μπρότσανος και ζει ο Χωμενίδης! Έχω μια επ-

μνεΐα για το τι γίνεται μ' αυτή την ασχμία που έχει κατακλύσει τη ζωή μας. Θα πιο κάτι που έλεγε ο Τάσος Φαλφρέας: «Εξω οι βλάχοι από την Αθήνα». Τι εννοούσε; Δεν είναι ο άνθρωπος που έρχεται από την περιφέρεια, που έχει τους κώδικες της περιφέρειας που είναι πιο γνήσιοι και πιο αυστηροί. Είναι ο άνθρωπος που έρχεται από την περιφέρεια στην πρωτεύουσα, έχει αναβαθμιστεί οικονομικά, έχει εγκαταλείψει τους ηθικούς κώδικες της περιφέρειας και την αισθητική της και δεν μπορεί να ασπαστεί τους ηθικούς και αισθητικούς κώδικες του άστεως. Αρα, αυτός ο άνθρωπος είναι μετέωρος.

Λένα Διβάνη, συγγραφέας

“ Η αλήθεια είναι ότι μας φόρτωσαν τον ογκόλιθο του μεταναστευτικού με το Δουβλίνο II. Και φανόμαστε εμείς οι ρασιτσές και εκείνοι κύριοι.

Λ.Δ. Θα διαφωνήσω λίγο μ' αυτό. Έχω μια πιο ιστορική εκτίμηση. Πρώτα πρώτα δεν ήμασταν ποτέ κοινότητα. Τώρα βιώνουμε μια εποχή μεγάλων δυσαρρέκειας, γνωρίζουμε ότι δεν μπορούμε να ανακτήσουμε το παλιό στάτους κβό, και επειδή δεν έχουμε εξασκηθεί στην αυτοκριτική, στρεφόμεστε απλούστατα εναντίον των πιο ευάλωτων. Δηλαδή, το λαμόγιο, επειδή σε κρατάει, δεν τον χτυπάς. Τον αθώο χτυπάς, που δεν ξέρει να αμυνθεί.

Οι σταθμοί της

● **1955**
Γεννήθηκε στον Βόλο.

● **1990**
Έγινε διδάκτωρ Ιστορίας της Εξωτερικής Πολιτικής (ενώ έδρασε ήδη ως επιστημονική συνεργάτις στη Νομική Σχολή Αθηνών).

● **1993**
Επισκέπεται ερευνητήρια στο Harvard University.

● **1995**
Πρώτη εμφάνιση στα γράμματα με τη συλλογή διηγημάτων «Γιατί δε μιλάς για μένα;» που τιμήθηκε με το βραβείο πρωτοεμφανιζόμενου λογοτέχνη «Μαρία Ράλλη».

● **1999**
Ιδρυτικό μέλος της Εθνικής Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

● **2002**
Πρώτη εμφάνιση στο θέατρο με το έργο «Η ωραία θυμωμένη».

Οι σταθμοί του

● **1966**
Γεννήθηκε στην Αθήνα σε οικογένεια στελεχών της Αρτσενράς. Παιπούς του, ο βασιλιάς Νεφελουδής και αδελφός της γιογιός του, από την πλευρά του πατέρα του, ο Δημήτρης Γλινός.

● **1990**
Αποφοίτα από τη Νομική Αθηνών.

● **1993**
Εκδίδεται το πρώτο του μυθιστόρημα, «Το σοφά παιδί», που κάνει ιδιαίτερη αίσθηση σε κριτική και κοινό.

● **1997**
Παρακολουθεί το International Writing Programme στην Αϊόβα των ΗΠΑ.

● **2012**
Εκδίδεται το 10ο βιβλίο του «Ο κόσμος στα μέτρα του» (είναι το έβδομο μυθιστόρημά του). Το βιβλίο του έχουν μεταφραστεί σε δέκα γλώσσες σε όλο τον κόσμο.

Χρήστος Χωμενίδης, συγγραφέας

“ Οι συγγραφείς και οι καλλιτέχνες πρέπει να είμαστε κοινωνικοί αλίτες, να προκαλούμε την εξουσία. Θέλω να μι με συμπαθεί ο υπουργός Πολιτισμού.

βιβλίου του Χρήστου Χωμενίδη, «Εγώ ο Ζάκος Ζάχαρης» (Καστανιώτης) τιτλοφορεί το δικό της η Λένα Διβάνη. Στα πρώτα χρόνια της διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ εντάσσει τον ήρωά του ο πρώτος, έναν γάτο βάζει να αρνιγείται, με χιούμορ και ευαισθησία, η δεύτερη, σχολιάζοντας όλη τη σύγχρονη πραγματικότητα.

Ανταποκρίθηκαν αμέσως στην πρόσκληση της «Κ» λίγες μέρες πριν από τις εκλογές. Η Λένα Διβάνη αλλάζει το μάθημά της στο πα-

Αυτήν τη σκουρα εποχή, όλα τα λεφτά είναι η εκπαίδευση

Είναι και οι δύο πολύ θυμωμένοι με την αμετροπέπεια που συλλαμβάνονται στα social media. Και στην προχειρότητα που επικρατεί.

Χ.Χ. Θυμάμαι τον δάσκαλό μου στο σχολείο μου, που λεγόταν Παγνήκης, όταν λέγαμε μία μεγάλη χοντρόδα, μας φώναζε και μας έλεγε: «Αυτό θα το 'λεγες μπροστά στο κορτίρι που σου αρέσει»; Ακούγονται φοβερά πράγματα, και από έναν λαό που έχει δείξει πραγματικά μεγαλείο.

Λ.Δ. Το μεγαλείο που έχει δείξει αυτός ο λαός είναι η ζεστασιά του. Δείτε με το ζήτημα των αστέγων πώς ευαισθητοποιήθηκε ο κόσμος...

— Ο Χρήστος θίγει πιο άμεσα το κοινωνικοπολιτικό στα βιβλία του. Η Λένα έχει πιο λοξή ματιά. Παρότι και οι δύο έχετε μόλις βγάλει τα νέα βιβλία σας, τι απ' ό,τι επικρατεί τώρα γύρω μας θα κυριαρχούσε στο επόμενο βιβλίο σας;

Χ.Χ. Θα σου αποκαλύψω ποιο είναι το θέμα του επόμενου βιβλίου μου και είναι πραγματικό περιστατικό. Στην Πλατεία Αμερικής γκρέμισαν τον κινηματογράφο Αττίλα και αποφάσισαν να κτίσουν ένα μικρό mall. Το έργο έμεινε στη μέση και βγήκε επίσημος έκθεση της πολεοδομίας ότι οι γύρω πο-

λυκατοκίες κινδυνεύουν. Το βιβλίο που σκέφτομαι να γράψω αφορά τρεις πολυκατοικίες, με τρεις διαχειριστές και τους ενοίκους που προσπαθούν να δουν τι θα κάνουν. Το κτίριο κινδυνεύει να πέσει κι αυτοί τσακώνονται. Νομίζω ότι είναι μια υπέροχη παραβολή σε ό,τι συμβαίνει στη σημερινή Ελλάδα. Δηλαδή καταρρέει η Ελλάδα κι εμείς τσακωνόμαστε.

Λ.Δ. Επειδή πιστεύω πολύ σε δύο πράγματα αυτά τη σκουρα εποχή, όλα τα λεφτά είναι η εκπαίδευση. Ο άνθρωπος γίνεται ό,τι τον κάνει η εκπαίδευση στο σπίτι του και στο σχολείο. Πιστεύω στις εξαιρετικές μονάδες. Το επόμενο βιβλίο μου θα λέγεται «Δεσποινίς Φοίβη». Είναι μια δασκάλα που έχει σπουδάσει στο εξωτερικό και έρχεται σε ένα άγονο χωριό, σε ένα μονοθέσιο σχολείο και διδάσκει στα παιδιά να μη φοβούνται το σώμα τους, τα συναισθήματά τους, τις ιδέες τους, να είναι ελεύθερα. Θα το τοποθετήσω στον Μεσοπόλεμο, αλλά η Δεσποινίς Φοίβη διώκεται από τον Μεταξά, από τους γονείς των παιδιών, εντάσσεται στο ΕΑΜ, πιστεύει ότι βρίσκει τη Γη της Επαγγελίας και την εκτελεί το ΕΑΜ.

Η Λένα Διβάνη και ο Χρήστος Χωμενίδης συμφωνούν ότι ο κόσμος θέλει τους πνευματικούς ανθρώπους να λένε ότι τον βολεύει.

Η συνάντηση

Διαλέξαμε το «Αλάτσι» για τη συνάντησή μας, πίσω από το χίλιον. Πήραμε σταματηκόθι, πατάτες τηγανιτές με σάτζα, οι δύο προσκεκλημένοι μας επέλεξαν μπριζόλα και γιού λαβράκι. Τα συνοδεύσαμε με μπύρες και άσπρο κρασί για τον Χρήστο Χωμενίδη. Για επιδόρησι επιλέξαμε το θαυμάσιο κόλλυβα που σερβίρει το «Αλάτσι» και καφέ. Σύνολο, 152,50 ευρώ.

— Γιατί αντέλεξε από εκείνη την περιοχή;

Λ.Δ. Γιατί η πιο κρίσιμη στιγμή πριν από το τώρα είναι η περίοδος που προηγείται του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Τον οποίο ετοιμάσε ο Μεσοπόλεμος.

— Τι θα ζητούσατε από τον επόμενο υπουργό Πολιτισμού;

Λ.Δ. Νομίζω ότι ο προηγούμενος υπουργός Πολιτισμού έκανε πραγματική προσπάθεια. Στον επόμενο υπουργό Πολιτισμού εύχομαι να έχει περισσότερα χρήματα στη διαθέσιμη του, γιατί πολιτικός χωρίς

χρήματα δεν γίνεται. Και εύχομαι να μην είναι διακοσμητικός, γιατί οι υπουργοί Πολιτισμού μέχρι τώρα είναι διακοσμητικοί.

Χ.Χ. Θέλω να ανοίξει τους αρχαιολογικούς χώρους να πηγαίνουν τα παιδιά του Δημοτικού να βλέπουν πώς ζούσαν οι αρχαίοι. Και τα μουσεία. Θέλω να μάθουμε τη συνέχεια. Αν κατοικούνταν από άλλες παιδείας ανθρώπων η Ελλάδα, τα αρχαία θα ήταν κομμάτι της καθημερινότητάς μας. Επρεπε να υπάρχουν τεράστιες ουρές έξω από τα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους. Νομίζω ότι οι συγγραφείς και οι καλλιτέχνες, πρέπει να είμαστε κοινωνικοί αλίτες, να προκαλούμε την εξουσία. Θέλω να μι με συμπαθεί ο υπουργός Πολιτισμού.

Το ελληνικό βιβλίο
— Το ελληνικό βιβλίο νομίζετε ότι σε σχέση με το ευρωπαϊκό και το διεθνές είναι λίγο φτωχός συγγενής;

Λ.Δ. Νομίζω ότι αν γράφαμε στα αγγλικά θα σκίζαμε.

Χ.Χ. Εμένα μου αρέσει πιο πολύ, με ιντριγκάρε η ελληνική παθογένεια και αυτό δεν αφορά πολλούς. Η Λένα είναι αλλιώς. Το τελευταίο της βιβλίο, «Εγώ ο Ζάκος Ζάχαρης» είναι ένα υπέροχο παραμύθι που αφορά

όλο τον κόσμο, είναι ο Μικρός Πρίγκιπας των γάτων.

Λ.Δ. Η αλήθεια είναι ότι δεν έχω πολλά εντοπιστότητα. Είμαι πιο κομπολοίτισσα από παιδί. Δεν νιώθω κανένα ιδιαίτερο δικαίωμα στην Ελλάδα επειδή έτυχε να γεννηθώ εδώ. Πιστεύω ότι όσοι ζουν εδώ έχουν τα ίδια δικαιώματα, όπως κι εγώ αν πάω στη Γερμανία ή στη Γαλλία θα πρέπει να έχω τα ίδια δικαιώματα με όσους γεννήθηκαν εκεί.

— Θέμα μετανάστευσης, λοιπόν... Χ.Χ. Αυτοί που θα έπρεπε να είναι πιο ευαισθητοποιημένοι αναλώνονταν επί χρόνια σε μια επιδερμική προσέγγιση. Όταν ξεκλείσει το ποτήρι δεν είχαν καταλάβει τι συνέβαινε. Δεν είχαν καταλάβει ότι αυτοί οι άνθρωποι που μπαίνουν στην Ελλάδα, μπαίνουν για να πάνε κάπου αλλού. Και τελικά δεν μπορούν να ζήσουν εδώ σχεδόν καθόλου.

Λ.Δ. Πάντως, και στα συνθήκες που ζουν εδώ, είναι πολύ καλύτερα από τις πατρίδες τους, που ζουν άθλια. Το γνωρίζω γιατί εμπλέκομαι. Εκεί απειλείται κάθε στιγμή η ζωή τους και μιλάμε για την απόλυτη φτώχεια. Η αλήθεια είναι ότι μας φόρτωσαν αυτόν τον ογκόλιθο με το Δουβλίνο II. Και φανόμαστε εμείς οι ρασιτσές και εκείνοι κύριοι.